

EDBR

**Voorstel voor een
Regionale
Kenniseconomie Agenda
2010 - 2015**

Woord vooraf

Met plezier presenteer ik u, namens de hele EDBR werkgroep Stad en Hoger Onderwijs, ons concept voorstel voor een Regionale KennisEconomie Agenda 2010 – 2015.

Kennisregio's worden in de hele wereld steeds belangrijker. Ze zijn een belangrijke motor voor banen, economische groei, imago, en andere voordelen voor de stakeholders in die regio's. Ook de regio Rotterdam-Delft wil tot de top van de kennisregio's horen. Om die ambitie waar te kunnen maken, moet je inzicht hebben in hoe je er nu voor staat, wat je sterktes en zwaktes zijn, wie je partners (kunnen) zijn, en moet je de regionale ambities kunnen focussen en agenderen.

Samenwerken met de OECD heeft ons bij dit proces geholpen. De zelfevaluatie en de peer review hebben ons gesterkt in de opvatting dat we op het goede spoor zitten:

We hebben de eerste stappen gezet in de richting van een gezamenlijke visie en een gezamenlijke regionale innovatiestrategie. Deze concept agenda is het eerste mooie resultaat van.

MARCO WAAS

Voorzitter van de EDBR werkgroep Stad en Hoger Onderwijs

Inhoudsopgave

1	Inleiding	8
2	Ambitie	10
3	Clean Tech Delta	12
4	Medical Delta en Zorginnovatie	14
5	Talentontwikkeling	16
6	Gebiedsgericht innovatiebeleid	18
7	Duurzaam verbinden	20
	Bijlage 1: samenvatting zelfevaluatie	22
	Bijlage 2: key recommendations peer review	24

1

Inleiding

Het afgelopen jaar hebben de kennisinstellingen, de gemeente Rotterdam en de OECD met input van diverse maatschappelijke en marktpartijen¹ onderzocht in hoeverre zij gezamenlijk bijdragen aan de ontwikkeling van de regio Rotterdam-Delft. De bevindingen zijn neergelegd in het Self Evaluation Report van oktober 2009², en het Peer review rapport van september 2010³. Zowel de Zelfevaluatie als het peer review rapport van de OECD zien veel ambitie, beleid, projecten en initiatieven, maar constateren ook fragmentatie en gebrek aan incentives voor samenwerking.

REGIONAAL INNOVATIESYSTEEM

Het peer review rapport concludeert dat de regio gebaat is bij focus, duurzame samenwerking en afstemming tussen de triple helix partijen (kennisinstellingen, overheid en bedrijfsleven). De OECD adviseert om een coherent regionaal innovatiesysteem te ontwikkelen dat gedragen wordt door duurzame samenwerking van de drie partijen en dat gestuurd wordt door een regionale strategie. De inspanning zal niet zozeer gelegen zijn op de inhoud van de regionale agenda als wel het verbinden van de regionale partijen rond de speerpunten.

INVESTEREN IN DE KENNISECONOMIE

In het peer review rapport geeft de OECD ook aan dat de gemeenten Rotterdam en Delft nog wel meer gebruik kunnen maken van de potentie en van de aanwezigheid van de kennisinstellingen van hoger onderwijs. De gemeentelijke bestuurlijke aandacht ligt vanouds nog teveel op het primaire en secundaire onderwijs. De internationale en nationale strijd om de gunst van de student en kenniswerker wordt steeds sterker. In een kenniseconomie moeten steden en regio's voortdurend investeren in innovatie en het aantrekken en vasthouden van talent. De (inter)nationaal vermaarde kennisinstellingen en –instituten zijn onontbeerlijk voor de reputatie van de regio als innovatiecentrum.

MISMATCH OP DE ARBEIDSMARKT

Er is echter een grote discrepantie tussen deze ambitie en het feit dat Rotterdam van de vier grote steden in de Randstad het laagste percentage hoger opgeleiden kent van de beroepsbevolking. Dit heeft nadelige gevolgen voor de economische veerkracht van de regio. In de analyse van de

---

¹ de EDBR werkgroep 'Relatie Stad en Hoger Onderwijs' met de Erasmus Universiteit, TU Delft, INHolland, Hogeschool Rotterdam, de gemeenten Rotterdam en Delft en private partners als de KennisAs Alliantie.

² De management summary van deze zelfevaluatie is bijlage 1.

³ De samenvatting van het peer review rapport is bijlage 2.

gemeente wordt opgemerkt dat bedrijven met meer hoogopgeleide werknemers creatiever zijn in het vinden van nieuwe markten, producten en diensten. Dat versterkt de economie en creëert werkgelegenheid. Bovendien blijkt dat ook de lager opgeleiden bij die bedrijven hier voordeel bij hebben, zowel qua inkomen als qua ontwikkeling van kennis en vaardigheden. Het lage percentage hoger opgeleiden heeft als voornaamste oorzaak dat er onvoldoende groei is in hoogwaardige werkgelegenheid. Dit biedt beginnende afgestudeerden van het HBO en WO ook te weinig perspectief op doorgroeimogelijkheden. Tenslotte draagt het imago van Rotterdam als werkstad met een als weinig aantrekkelijk ervaren woonklimaat (met name aanbod van woningen) bij aan de geringe vestiging van hoger opgeleiden in de stad.

TWEEDE ONDERWIJSREGIO VAN NEDERLAND

In deze context zijn de kennisinstellingen een belangrijke factor in het genereren van economische spin-off en kansen voor de regio. Met ruim 70.000 HO-studenten vormen Rotterdam en Delft samen de tweede onderwijsregio van Nederland. In het rapport Kennis als Economische Motor heeft TNO berekend dat directe en indirecte effecten van het Hoger Onderwijs (HBO+WO/UMC's) en Research & Development in 2005 in Delft €684 miljoen en in Rotterdam €2.045 miljoen bedroegen. Dat is respectievelijk een bijdrage aan de stedelijke economie van 21,5% en 9,1%. De directe en indirecte werkgelegenheid bedraagt respectievelijk 11.500 en 32.500 banen voor beide steden samen. Zoals hiervoor is aangegeven is dit in het bijzonder relevant voor de Rotterdamse regio waar sociale en economische achterstand van een aanzienlijk deel van de bewoners vraagt om betere aansluiting bij de Kenniseconomie en betere kansen op werkgelegenheid. Die uitdaging past bij de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeentelijke overheden en de kennisinstellingen.

2 Ambitie

Op 10 september is het peer review rapport van de OECD officieel gepresenteerd tijdens de Kennis Economie Conferentie Rotterdam-Delft. De betrokken partijen hebben bij het begin van het OECD-traject afgesproken dat het rapport niet een eindpunt is maar een tussenproduct, dat ingezet wordt bij het vormgeven van de samenwerking tussen de gemeentes, de kennisinstellingen en het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties in de regio. De afgelopen maanden zijn besteed aan het bepalen van de bouwstenen voor een Regionale KennisEconomie Agenda voor de periode 2010-2015. Het proces is jong en veel onderdelen vragen uitwerking, maar de ambitie is hoog:

De regio Rotterdam-Delft wil binnen de wijde wereld van kennis- en innovatieregio's tot de beste horen.

Dat kan als wij onze sterktes uitbuiten en onze kansen benutten. Wat vraagt dat van de betrokkenen? Dat wij werken aan een open en dynamische *community* van kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheid, als onderdeel van een open innovatiesysteem met een gezamenlijke strategie. De Regionale KennisEconomie Agenda heeft als doel om te verbinden, om een coherente, duurzame samenwerking tussen de regionale *triple helix* partijen tot stand te brengen in het werken aan strategische programma's.

De Regionale KennisEconomie Agenda is nadrukkelijk geen nieuwe prioriteitenlijst van regionale speerpunten. Relevante strategische programma's zijn:

- Coalitieakkoord en Werkprogramma gemeentes Rotterdam en Delft;
- Nieuwe Economische Agenda Zuidvleugel 2010-2020 – Bestuurlijk Platform Zuidholland;
- Herijking Pieken in de Delta programma 2011 - Ministerie EZ;
- Gebiedsagenda Zuidvleugel - Ministeries van VROM en V&W;
- Agenda Europa 2020;
- Toekomstig regeerakkoord.

VIER THEMA'S

In de huidige economische context ligt de opgave bij kwaliteit en bij sterker maken wat sterk is. De Regionale KennisEconomie Agenda focust daarom op vier thema's waarin wij gezamenlijk kansen zien voor de versterking van de regionale samenwerking en profilering van de regio. Het belangrijkste effect van deze keuze is meer focus, meer massa, meer samenhang en versterking van de slagkracht en innovatiekracht.

Deze thema's zijn:

1. Kennis- & innovatiecluster Haven- Industrie Complex: Clean Tech Delta
2. Kennis- & innovatiecluster Medisch: Medical Delta en Zorginnovatie
3. Talentontwikkeling
4. Gebiedsgericht innovatiebeleid: Campus, Stad en Regio

Per thema zijn de grenzen van de regio verschillend en zijn ook de partners in de samenwerking verschillend. Het oog hebben voor deze verschillen leidt ertoe dat de kracht van de regio versterkt wordt, niet belemmerd. Voor het bereiken van de doelstellingen van de speerpunten zijn middelen nodig. Door de samenwerking worden de beschikbare middelen gebundeld en vergroot. Ook stijgt de kans op toekomstige middelen: regionale samenwerking tussen stakeholders is meer en meer voorwaarde bij de toekenning van subsidies vanuit de rijksoverheid of vanuit de Europese Gemeenschap.

In de volgende hoofdstukken staat per thema aangegeven bij welke initiatieven, programma's of intenties de komende jaren nadrukkelijk naar een duurzame samenwerking tussen de *triple helix* partijen gezocht wordt of waar de huidige samenwerkingsverbanden verstevigd worden.

3 Clean Tech Delta

De Clean Tech Delta moet de *new green deal* voor innovatie en schone technologie in de regio Rotterdam-Delft worden. Een gezamenlijke inspanning van kennisinstellingen Erasmus Universiteit Rotterdam, Hogescholen Rotterdam en INholland, en TU Delft, bedrijven, het Havenbedrijf Rotterdam en de overheid om te innoveren met schone technologie.

GROEIMARKT

De partijen willen door samenwerking komen tot een snellere ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologie die bijdraagt aan de economische ontwikkeling van het Haven- en Industriecomplex in de Zuidvleugel. Door samenwerking in projecten op het gebied van energietransitie en deltatechnologie zal de vooraanstaande positie die het Rotterdamse Haven- en Industriecomplex hierin reeds heeft, worden versterkt en uitgebouwd. Het belang van de sector is evident: Wereldwijd is een grote vraag naar innovatieve producten en diensten voor schone energie en deltatechnologie de markt groeit jaarlijks met 4 tot 13%. In de regio Rotterdam-Delft werken circa 8.500 mensen in deze sectoren, en nieuwe '*green collar jobs*' zullen komende jaren gerealiseerd worden (en vaak oude banen vervangen).

SCIENCE PORT HOLLAND

Het gebied van de Clean Tech Delta beslaat de regio Rotterdam-Delft met specifiek de volgende deelgebieden als science & innovation park of living lab: RDM-Campus, Vierhavensgebied, Schieveen, Technopolis en de campus van de TU Delft en het DSM-gebied in Delft-Noord. Het is de ambitie om deze gebieden nationaal en internationaal als Science Port Holland te positioneren.

Er zijn verschillende programma's en (internationale) samenwerkingsverbanden zoals het Climate-KIC waar de partijen de komende tijd zichtbaar vorm gaan geven aan de Clean Tech Delta:

- Duurzame energieopwekking/efficiency: ontwikkeling van scenario's voor de regio, met speciale focus op de biobased economie.
- Duurzame gebiedsontwikkeling: uitwerken van methodes en projecten om het living lab concept vorm te geven.
- Duurzame mobiliteit: proeftuin voor vervoer over de rivier en weg in de regio.
- Duurzame water- en deltatechnologie: met ontwikkeling Nationaal Water Centrum en Living Delta programma.

- Kennisinfrastructuur: verdere ontwikkeling van innovatie en samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijven en overheid binnen het haven en industrie complex inclusief afstemming en samenwerking tussen leerstoelen zoals het Erasmus Smart Port project.

4 Medical Delta en Zorginnovatie

De zorgeconomie is van groot belang voor de regio. De medische sector is met bijna 60.000 banen verantwoordelijk voor 19% van de Rotterdamse werkgelegenheid. De dubbele vergrijzing van de bevolking zal tot een sterke toename van de zorgvraag leiden, terwijl de toestroom van nieuwe medewerkers afneemt. Dit vergt zowel investeringen in de gezondheid en zelfredzaamheid van de Rotterdamse populatie als het samen aanpakken van knelpunten in het zorgaanbod en ontwikkelen van nieuwe technologie.

HOOG INNOVATIEF POTENTIEEL

Met het cluster van complementaire kennisinstellingen is er sprake van een bijzonder hoog innovatief potentieel. Het Erasmus MC, de TU Delft en Hogeschool Rotterdam zijn de voornaamste centra voor medische kennis, onderzoek, en opleidingen⁴ in de regio. Ook genereren zij spin-off bedrijvigheid die zich graag in directe nabijheid vestigt. Het Erasmus MC heeft zich met 1 miljard euro aan geplande investering gecommitteerd aan Hoboken. Voor het aanpalende Coolhaven is een R&D Science Boulevard en uitbreiding van de Stadscampus van de Hogeschool voorzien. De Hogeschool Rotterdam biedt al veel scholing op het gebied van zorg en ontwikkelt nieuwe specialismen in zorginnovatie, technologie en *E-health*. De TU Delft is gespecialiseerd in medische techniek. Wel blijkt de kennisontwikkeling nog niet naadloos aan te sluiten op de vraag vanuit de sector, mede veroorzaakt door versnippering van zorginnovatieprojecten in de sector zelf.

Voor de komende vijf jaar zijn belangrijke doelstellingen en projecten waar de kennisinstellingen een rol in spelen:

- Uitbouw van de Academische Coalitie Gezonder Rotterdam, waarin gemeente, kennisinstellingen en zorgaanbieders samen werken aan de gezondheid van Rotterdam;
- Verbetering zorgopleidingen en doorlopende leerlijnen in de zorg voor MBO-HBO en WO zodat vraag en aanbod op arbeidsmarkt beter aansluiten en kan voldaan worden aan de toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Hierbij vormen ook carrièremogelijkheden en continue en hoogwaardige na- en bij scholing belangrijke aandachtspunten. De regionale ziekenhuizen hebben al besloten hun capaciteitsvraag te gaan bundelen.

---

⁴ Hierin spelen ook de andere grote Rotterdamse ziekenhuizen (Maasstad en St.-Franciscus) en de circa 100 zorginstellingen een belangrijke rol.

Dit biedt de kans het opleidingsaanbod te gaan structureren conform het voorbeeld van de Leidse Zorgacademie, en potentiële werknemers in plaats van een baan een **carrière** in de zorg aan te bieden. Dit komt overeen met de doelstellingen van Talentontwikkeling omdat de zorgsector in deze ontwikkeling doorgroeit naar hoogwaardiger werkgelegenheid;

- Opbouw van een Kenniscentrum Zorginnovatie: dit dient ook als brugfunctie tussen de kennisontwikkeling binnen Medical Delta en de innovatiebehoeften en -kelpunten binnen de zorgsector;
- Zorgportaal Rijnmond: uitbouwen van dit ICT-gebaseerd communicatie en uitwisselingsplatform, inclusief benutten van potentieel voor zorginnovatie op het gebied van E-health;
- Kennisvalorisatie: Uitwisselen van innovaties en kennis tussen zorg- en kennisinstellingen en bedrijven, met aansluitend het ontwikkelen, aantrekken en behouden van medische bedrijvigheid door het realiseren van facilitaire locaties, zoals de Erasmus MC Incubator II, Rotterdam Science Tower en eerste fase Coolhaven Science Boulevard met o.a. R&D bedrijfsverzamelgebouw;
- (Inter)nationale marketing, acquisitie en netwerkontwikkeling: een professioneel business development office in afstemming en samenwerking met de Medical Delta partner Leiden.

5 Talentontwikkeling

Talentontwikkeling is een bijzondere uitdaging en potentie voor de regio. In het bijzonder in Rotterdam vinden we enerzijds een concentratie van sociale en economische problematiek en anderzijds een groot aantal kennisinstellingen die onderzoek doen en onderwijs aanbieden dat leidt tot innovatieve werkwijzen en business plans. Bij talentontwikkeling ligt het accent op de verhoging van deelname aan het hoger onderwijs met daarbij de focus op die groepen, die tot dusver achter zijn gebleven in deelname aan het hoger onderwijs. De aanleiding is enerzijds het feit dat Rotterdam het laagste percentage hoger opgeleiden kent van de beroepsbevolking. Voor de economische veerkracht van de regio is dit zeer nadelig. Anderzijds is er sprake van een groeiende diversiteit in leerlingen- en studentenpopulatie. De kennisinstellingen willen het talent dat onmiskenbaar bij de verschillende groepen aanwezig is opsporen en begeleiden in het succesvol kunnen doorlopen van een studie in het hoger onderwijs. Dat vergt een meervoudige aanpak. De Erasmus Universiteit, INHolland en de Hogeschool Rotterdam werken bij dit thema samen met de gemeentelijke diensten en de partners van het Rotterdams Onderwijs Beleid.

KETENBENADERING

Er is meer cohesie nodig in de veelvoud van initiatieven voor talentontwikkeling. Daarbij gaat het om zowel talent in de breedte als om 'toptalent'. Het Rotterdams Onderwijs Beleid vormt hiervoor een bruikbare leidraad. De thematiek impliceert aandacht voor transities in het onderwijs, doorlopende leerwegen, kortom een ketenbenadering met de volgende maatregelen:

- **Matchen:** een verkeerde studiekeuze is een van de oorzaken van vroegtijdige uitval. De instellingen willen voor de overgang naar het hoger onderwijs afspreken om te werken aan matching tussen student en opleiding, waarbij vanuit de instellingen een traject aangeboden worden voor de verdere afweging en onderbouwing van de studiekeuze.
- **Efficiënt switchen:** switchen relatief veel studenten tussentijds van opleiding. De instellingen streven er naar dat het switchen gepaard gaat met zo min mogelijk tijdverlies en zoveel mogelijk leidt tot een plek waar de student de meeste kans van slagen heeft.
- **Afspraken over streefcijfers:** de instellingen geven aan welke bijdragen zij willen leveren aan verhoging van onderwijsdeelname, reductie van uitval en verbetering van rendement. Een achterliggende factor hierbij is zicht te krijgen op factoren die bijdragen aan talentontwikkeling en studiesucces.

- Topscholen: stimuleren van de ontwikkeling van de ‘topscholen’ binnen de ROC’s voor de doorstroom van MBO naar het HBO.
- Talentdossier: invoeren van het ‘Talentdossier’, een portfolio dat bij iedere overstap van de individuele leerling binnen het onderwijs kan worden overgedragen en aangevuld.
- Leraren competenties: binnen de lerarenopleidingen zal verder gewerkt worden aan competenties die passen bij de integrale aanpak van talentontwikkeling in Rotterdam. Instellingen investeren in de kwaliteit van toekomstig onderwijsgeevenden en aan pedagogische kennis en vaardigheden gericht op talentontwikkeling.

KENNISWERKPLAATSEN

Kennisclustering: thema Talentontwikkeling tot een (nationaal) speerpunt maken door bundeling van de HO-lectoraten in samenwerking met instituten en leerstoelen van de Erasmus Universiteit. Hierbij zal de formule van kenniswerkplaatsen worden benut voor uitwisseling tussen praktijk, onderzoek, onderwijs en beleid. Er worden twee oriëntaties voorgesteld:

- een kenniswerkplaats met primair de focus op talentontwikkeling binnen het onderwijs; en
- één met de focus op talentontwikkeling in relatie tot de economische ontwikkeling van de regio. Deze tweede kenniswerkplaats zal vooral gericht op aspecten van ontwikkeling van hoogwaardige werkgelegenheid en ontplooiingsmogelijkheden in relatie tot innovatie. De kennis- en visieontwikkeling moet bijdragen aan het flexibeler en productiever maken van de regionale economie en het optimaal benutten van arbeidspotentieel en talent.

LIFE LONG LEARNING

Een belangrijk onderdeel van talentontwikkeling is *life long learning*, niet alleen vanwege de achterstand in kwalificaties van de Rotterdamse en Delftse beroepsbevolking, maar ook om te werken aan verbetering van carrièrepatronen om daarmee hoger opgeleiden te behouden of van buiten aan te trekken. De gemeente wil in het arbeidsmarktbeleid meer accent op doorstroom naar hogere functies met behulp van scholingstrajecten. Ook wil de gemeente het beleid op sociale innovatie intensiveren: dynamisch managent, flexibel organiseren en het realiseren van hoogwaardige en kennisintensieve werkvormen.

6 Gebiedsgericht innovatiebeleid: Campus en Regio

De aantrekkelijkheid van de regio voor studenten, kenniswerkers en bedrijven is mede bepaald door de aanwezigheid van excellente kennisclusters, goede netwerken, uitzicht op werkgelegenheid met perspectief op doorgroei en carrière, aantrekkelijke woon- en leefmilieus en multifunctionele campussen. Deze factoren zijn natuurlijk van belang voor aantrekken van toptalent van buiten de regio en Nederland. Maar het is ook belangrijk voor het opleiden en behouden van de 80% van de studenten uit de regio. Anders dan voor traditionele studentensteden geldt, wordt de keuze om in Rotterdam te komen studeren sterk bepaald door de kwaliteit en aanzien van de studie, baankans en carrièreperspectief.⁵ Dit is een kracht die Rotterdam verder kan ontwikkelen en in haar marketing en communicatie naar aankomende en huidige studenten moet benadrukken.

VISITEKAARTJES

Topinstellingen, toonaangevende bedrijven, multifunctionele campussen, en levendige stadsbuurten zijn strategische en symbolische visitekaartjes van een slimme stad die iedereen kansen biedt. De kennisinstellingen functioneren als innovatiecentra van de regionale economie en bieden steeds weer nieuwe generaties stadsbewoners een sociale mobiliteit. Integrale ontwikkeling van de clusters met sterke sociale, functionele en fysieke verbindingen met de stad horen daarmee tot de kern van de regionale opgave en vormen belangrijke uitdaging voor het ruimtelijk economische beleid van de stad, de regio en de concernstrategie van de kennisinstellingen. In de regio zijn er ambitieuze plannen voor bestaande campussen, kennisintensieve bedrijvigheid en (studenten)voorzieningen: EUR Woudestein Campus, Science Port Holland met het Medisch cluster rond Hoboken, de RDM-campus, KennisAs, campus TU Delft, en TIC-Delft.

INNOVATIECAMPUS

Het Ministerie van EZ heeft beleid ingezet om een beperkt aantal innovatiecampussen de komende jaren te steunen om zodoende de internationale concurrentiekracht van Nederland te versterken. Science Port Holland is een van die zeven campussen waarbij de focus ook zal liggen op Clean Tech en Medical Delta.

---

⁵ Marktonderzoek in opdracht van programma Student City

KERNKWALITEITEN

De potentie van het regionale netwerk van onderwijslocaties, campussen, onderzoeksinstituten en de diverse populaire woon- en leefmilieus is groot, maar nog onvoldoende zichtbaar. Ook loopt de kwaliteit achter bij de verwachtingen van de doelgroep. Er is grote behoefte aan het gezamenlijk verder verdiepen van het thema gebiedsgericht innovatiebeleid in het bijzonder de economische, sociaal-culturele en ruimtelijke relaties tussen Campus, Stad en Regio. Bij de regionale kennisinstellingen houden verschillende vakgroepen en lectoraten zich bezig met thema's als innovatie, gebiedsontwikkeling en campussen. Het voorstel is om met de *triple helix* partners de komende jaren prioriteit te geven aan het verbeteren of realiseren van de volgende kernkwaliteiten:

- Duurzame bereikbaarheid en aantrekkelijke verbindingen: opheffen van knelpunten en ontbrekende schakels met prioriteit voor OV, fiets en voetgangers.
- Ruimte voor Ondernemers en R&D: op en nabij de campussen creëren van broedplaatsen, bedrijfsverzamelgebouwen voor doorgroeiërs, living labs (leer-werkplekken), en open ICT-netwerken/Wifi past binnen de doelstelling te investeren in kennisvalorisatie.
- Ontmoetingsplekken: innovatieve voorzieningen als espressobars met studieplekken, vergader en ontmoetingsruimte zoals “Kennis & Koffie” op de Goudsesingel bieden studenten en kenniswerkers die ver weg wonen of thuis minder rust of ruimte hebben de mogelijkheid om te studeren en samen te werken.
- Hoogwaardige buitenruimte: veiligheid en levendigheid bepalen de uitstraling en waardering van de onderwijslocaties. Met name in de overgangsgebieden tussen de campussen en de stad ligt hier een opgave.
- Huisvesting: Het aanbod van huisvesting voor – in het bijzonder - internationale studenten, onderzoekers en kenniswerkers moet verbeterd worden en beter aansluiten op de vraag. Oplossingen kunnen regionaal georganiseerd worden.
- Marketing en Communicatie / Rotterdam Carrièrestad: Positionering van Rotterdam als Carrièrestad, waar je zowel qua werk als woonmilieu carrière kunt maken. Hiertoe dient een (programmatische) aanpak te worden ontwikkeld die is afgestemd op het beïnvloeden van de keuzes van de student en afgestudeerden en het creëren van de voorwaarden (stage/werk en huisvesting) die daarvoor nodig zijn.

7

Duurzaam verbinden

Zoals eerder aangegeven is de uitdaging niet zozeer gelegen in de inhoud van de regionale agenda als wel in het duurzaam verbinden van de partijen in het *triple helix* samenwerkingsverband om te komen tot een coherent regionaal innovatiesysteem waarin elke partij vanuit zijn eigen kracht bijdraagt aan het uitvoeren van de agenda. Door de OECD in het *peer review* rapport, maar ook in ander onderzoek⁶, wordt aangegeven dat de gemeente een leidende rol kan en moet oppakken om de actoren bij elkaar te brengen en de onderlinge afstemming te realiseren.

SAMENWERKING UITBOUWEN

Deze opgave is echter niet eenvoudig. Vooral daar de innovatie en kenniscirculatie tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties in de regio alleen door deze partijen zelf tot ontwikkeling gebracht kan worden. De kennisinstellingen krijgen steeds meer aandacht voor deze rol, maar deze focusverbreding –naast onderwijs en onderzoek- moet nog veel verder worden geïmplementeerd om de volledige potentie te benutten. Daarnaast is het richten van de innovatiekracht en het opbouwen van massa ontstaat niet een rol waarop de gemeentelijke organisatie nu al is ingericht. Dit vraagt van alle actoren in de *triple helix* dat zij niet blijven vasthouden aan hun traditionele rollen maar dat zij zich flexibel opstellen. De eerste stappen zijn om:

- de komende tijd te gebruiken om samenwerking te bundelen (fragmentatie verminderen) in samenspraak met de triple helix actoren en nog niet betrokken stakeholders bij de Regionale KennisEconomie Agenda te betrekken. Dit zal per speerpunt georganiseerd worden;
- vanaf dit najaar een aantal maal per jaar een overleg van betrokken wethouders, Collegeleden van de kennisinstellingen en sleutelstakeholders uit de regio te organiseren om de volgende stappen te bepalen in het gezamenlijk vergroten van de innovatiekracht van de regio Rotterdam-Delft.

REGIONAAL KENNISCOLLEGE

Dit laatste kan vorm krijgen door het instellen van een Regionaal Kenniscollege: een bestuurlijk platform o.l.v. de wethouder HO van Rotterdam (die wil optreden als regisseur), bestuurders van Delft en mogelijk Den Haag en Leiden, bestuurders van de deelnemende kennisinstellingen en de voorzitter van de IAB/EDBR.

---

⁶ Rijksuniversiteit Groningen en Nicis (2009), Het HBO als bron voor kenniscirculatie. In: Thema 2-10, blz. 8, auteurs: Delfmann, Koster en Pellenbarg.

De rol van dit Regionale Kenniscollege - hoewel nog verder uit te werken – kan er als volgt uitzien: het Kenniscollege stelt de Regionale KennisEconomie Agenda vast en stuurt op de samenwerking die nodig is om de agenda te realiseren, neemt initiatieven om het innovatieve klimaat te verbeteren, en coördineert gezamenlijke marketing en lobby.

Bijlage 1:

Rotterdam Self Evaluation Report

The Rotterdam-Delft Selfevaluation report is downloadable via the following link:

<http://www.oecd.org/dataoecd/51/19/44148367.pdf>

EXECUTIVE SUMMARY

The city region of Rotterdam, amongst 14 other city regions in the world, participates in the second round of self evaluation and peer review of the knowledge & research community by the OECD. In recent years one can see knowledge and innovation regions emerge throughout the world, and these are of utmost importance for the future of these regions, and Rotterdam is to be one of them, with a focus on innovations in new energy, climate change, clean tech as well as societal innovation. The Economic Development Board Rotterdam has laid the First brick in the road to knowledge region with the establishment of the working group on the relation between city and higher education. For this working group this OECD review came at a very convenient time. It is a means to take the next step in the regional cooperation on this issue.

Regional cooperation between higher education institutes, the municipality of Rotterdam and their stakeholders is an important means to achieve societal, educational and economic targets. From the conclusions and SWOT-analyses in this self-evaluation report it is clear that regional cooperation in the city region of Rotterdam leaves room for improvement. At the moment regional cooperation is often fragmented and not well-structured, although in specific cases there are successful examples of regional cooperation.

From the SWOT analysis it is clear that incentives for regional cooperation seem to be missing. Funding mechanisms of the institutions involved are not targeted at enhancing cooperative structures at regional level. Aside from that, the regional market for higher education appears to be largely segmented and is characterised as complex. Moreover, stakeholders involved do not experience concrete incentives to cooperate with each other. What appears to be lacking is a common sense of urgency for action. Also a structure for sustainable partnerships is not available.

At the same time there appears to be willingness among the involved stakeholders to cooperate on a mutual shared interest in themes that have a specific importance for the region. In this self-evaluation report various examples of this cooperation are presented. Taking this willingness as given and needed there appears to be a serious need for a structure to initiate and coordinate regional cooperation.

To a certain degree the High Education Institutions are now seeing each other as competitors on the market for students and research, whereas it is clear that to a large degree their education supply is complementary to one another. This should be exploited from a cooperative perspective. In particular this should be done around the themes that have come out of the SWOT-analyses in the end of each chapter. Before that the socioeconomic structure and the education system of the region in a national context have been described in the chapters 1 and 2.

For the theme of regional innovation (chapter 3) the following topics were brought forward:

- The creation of a strategic innovation agenda;
- An impulse towards clustering and developing science parks;
- Enhancing the interaction between the triple helix partners;
- Fine-tuning education in relation to the present clusters;
- Facilitating and promoting (market-related) research;

Regarding the labour market (chapter 4) issues were mentioned like:

- Attracting and retaining students and graduates, e.g by an active alumni policy
- Attention for the development of highly talented youngsters from ethnic minorities
- Improving the role of Higher Education in lifelong learning

Regarding social, cultural and environmental development (chapter 5) issues mentioned were:

- care, sustainability, diversity and creativity and generating (inter)national interest
- increasing (social and multicultural) entrepreneurship
- community formation;
- demand for multidisciplinary approach.

In the chapters 6 and 7 the issue of the regional cooperation is analyzed. There should be an adequate infrastructure of services, education and knowledge. A broad package and intensive cooperation is an advantage for the region. This region can vary per sector. The selfevaluation deals with the cooperation within the three clusters, the harbour industry complex, the medical sector and care and the creative industries. These categories are too broad. A more narrow definition of sectors within the clusters is needed. When the theme is too broad, the risk exists that too little initiatives are being taken. An international level of cooperation is one step ahead. Before that the region should do the coordination first, especially between the knowledge institutions themselves. There should be no 'bad' competition. Institutions have to exchange their research or education when there is more or better capacity with their regional neighbours. The sense of urgency in the cooperation between the universities and the universities of applied sciences is important.

Bijlage 2:

Key recommendations peer review report

FORWORD

Universities and other higher education institutions can play a key role in human capital development and innovation systems in their cities and regions. Reviews of Higher Education in Regional and City Development are the OECD's vehicle to mobilise higher education for economic, social and cultural development of cities and regions. They analyse how the higher education system impacts local and regional development and assists in improving this contribution. In addition to human capital and skills development, technology transfer and business innovation, the reviews also look into higher education's contribution to social, cultural and environmental development and regional capacity building. The review process facilitates partnership building in regions by drawing together higher education institutions and public and private agencies to identify strategic goals and work together towards them.

These reviews are part of a wider multi-annual work of higher education in cities and regions coordinated by the OECD Programme on Institutional Management of Higher Education (IMHE). In 2004-07, the OECD/IMHE conducted an extensive study with fourteen regional reviews across twelve countries. This resulted in the OECD flagship publication *Higher Education and Regions: Globally Competitive, Locally Engaged* (OECD, 2007) with recommendations to benefit both higher education institutions and national and regional governments. In 2008, the OECD/IMHE launched a second series of OECD Reviews of Higher Education in Regional and City Development to address the demand by national and regional governments for more responsive and active higher education institutions. As a result, 14 regions in nine OECD countries and two non-member economies are undergoing the OECD review process in 2008-10. The reviews are carried out by the OECD/IMHE in collaboration with international organisations and associations and other OECD programmes and directorates. This work also supports the OECD Innovation Strategy and OECD Green Growth Strategy.

This OECD review of the Rotterdam is part of the second round of OECD reviews of Higher Education in Regional and City Development.

KEY RECOMMENDATIONS FOR THE ROTTERDAM-DELFT REGION

- Articulate and adopt a shared story and a common strategy for the development of the region for which all the key actors can feel ownership and in which the municipality takes a clear leadership role
- Identify the elements of a regional innovation system which is more demand led and coherent. This should include improved communications and interactions between sub-national levels of Government and higher education institutions and a more explicit recognition of their role in regional development
- Expand lifelong learning by developing programmes aimed specifically at adult learners and by encouraging their participation in existing tertiary education programmes
- Exploit the flexibility offered by the binary system to align capacities of higher education institutions and the supply of graduates to the expectations and needs of business and industry
- Stimulate the market for high quality education and training through targeted demand side financing initiatives
- Review the role and impact of *lectoraten* in the region in the context of expectations of them
- Accelerate efforts to provide education and training opportunities to first and second-generation non-Western migrant students
- Consider the scope for developing a more systematic approach to service learning involving education institutions and the community
- Improve cooperation and coordination between the higher education institutions - both between the two research universities and between those universities and the universities of applied science
- Take advantage of the research and innovation potential of the universities of applied science to focus on small and medium-sized enterprises.
- Foster innovation through a limited number of clusters built on the regions inherent strengths and values – of which the port-industrial complex is only one –others could be the medical and care cluster, and the creative industries
- Exploit the opportunities offered by the seaward shift of port activity to redevelop brownfield sites for recreational purposes.

Colofon

TEKST

Economic Development Board Rotterdam (EDBR). De EDBR is een platform met ruim dertig opinieleiders uit het bedrijfsleven, onderwijs, wetenschap en cultuur. Deze Rotterdamse prominenten adviseren het College van Burgemeester & Wethouders, gevraagd en ongevraagd, over economische succesvolle sectoren en zij maken zich sterk voor een snelle uitvoering van kansrijke (economische) projecten. Door het inzetten van hun expertise en netwerk verschaffen zij extra kennis, informatie en geld, waardoor op korte termijn resultaten kunnen worden geboekt.

VORMGEVING EN OPMAAK

Locomotiv en Bureau EDBR

WERKGROEP STAD EN HOGER ONDERWIJS

Monique de Knecht
Marco Waas
Tjitske Cieremans
Gerard van Drielen
Huug de Deugd
Marianne Donker
Menno van Enk
Steven van Eijck
Pauline van der Meer Mohr
Huib Pols
Dirk Scheele

Bureau EDBR, secretaris
TU Delft, voorzitter
Nauta Dutilh
Hogeschool Rotterdam
INHolland
Gemeente Rotterdam
Stadswonen
LHV
Erasmus Universiteit
Erasmus Medisch Centrum
Young EDBR

CONTACT

Economic Development Board Rotterdam
World Trade Center – 14^e etage
Beursplein 37
3011 AA Rotterdam
Postbus 30230
3001 DE Rotterdam
T 010 – 205 3560
F 010 – 205 3589
info@edbr.rotterdam.nl
www.edbr.nl

Alle rechten voorbehouden.

Overname van teksten is toegestaan onder bronvermelding.

© September 2010, Economic Development Board Rotterdam